

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้สรุปผล ได้ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. กลุ่มเป้าหมาย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไผ่จ้อ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 10 แผน ใช้เวลาสอน 20 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
3. แบบประเมินพฤติกรรมกรปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และการใช้แบบทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 18 คนพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างการเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของทุกแผนการจัดการเรียนเรียนรู้ เท่ากับ 83.39 ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.39 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.89 ดังนั้นประสิทธิภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E_1/E_2) เท่ากับ 83.39/83.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80

2. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.7551 แสดงว่านักเรียน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 75.51

3. การทดสอบค่า t แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ พอดีด้าน จิตใจ มีความเอื้ออาทร การออม และรู้บุคคล มิตรดี มิตรชั่ว ฯลฯ และพอดีด้านสังคม สร้าง ความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน พอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อม และมีความรู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้

5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ผู้เรียนมีความสุขที่ได้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง เศรษฐกิจ พอเพียงเพราะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น รองลงมา ครูผู้สอนมีสื่อการสอนที่ทันสมัย และการ เรียนด้วยสื่อทำให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น และผู้เรียนพอใจที่จะได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เรียนตาม ที่ต้องการ ผู้เรียนชอบที่เนื้อเป็นเรื่องที่ผู้เรียนต้องการเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 18 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างการเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 83.39 ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.39 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.89 ดังนั้นประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E_1/E_2) เท่ากับ 83.39/83.89 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 สอดคล้องกับการศึกษาของสันติ สีลา (2553 : 75-78) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 77.74 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 75 ความสามารถในการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน คิดเป็นร้อยละ 82.23 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 75 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 76.76 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 60 พฤติกรรมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ร้อยละ 82.35 พิมลรัตน์ วงแสน (2552 : 83-87) ศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องพลเมืองดีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 75 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.50 ของคะแนนเต็มซึ่งผ่านเกณฑ์กำหนดไว้ที่ 70/80 อรุณ บุตร โคตร (2552 : 117-120) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ใฝ่กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการสอนแบบบูรณาการ โดยศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนแบบบูรณาการเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้าน โนนตู่ประชาบำรุง ปีการศึกษา 2551 จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 100 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 85.33 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ 80/75 ตามที่กำหนด และสุภาวดี เสรีตกุล (2547 : 98-149) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ศึกษาระดับความสามารถในการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการ

สอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.94 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่กำหนดร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 81.82 ผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 75

ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 3 - 20) ได้ระบุไว้ว่า ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรู้ลึกและกว้างขวางสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริง สอดคล้องกับอรรถีย์ มูลคำ และคณะ (2543 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบูรณาการไว้ว่า การบูรณาการเป็นการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ และการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อการตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ควรกระทำในขั้นตอนของหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 34 - 41) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ว่า การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเอาสาระการเรียนรู้จากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อเรื่องเดียวกัน

2. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.7551 แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้

เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 75.51 สอดคล้องกับจุไรลักษณ์ ไชยวงศ์วัฒน์ (2546 : 85) ได้ทำการวิจัย ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสิ่งแวดล้อมตาม ธรรมชาติชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนี ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ มีค่าร้อยละ 75.66 และ ชิดาเทพ ปลายันต์ (2546 : 88 – 89) ได้ทำการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาท้องถิ่นของเรา 1 (ส 071) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ดัชนี ประสิทธิภาพของการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.25

3. นักเรียนที่เรียนด้วยด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแผนการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบ บูรณาการ เป็นไปตามขั้นตอนของการดำเนินการศึกษาจุ่มหมายของหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมตลอดจนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จนได้ฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับกรรณิกา ญาณปัญญา (2551 : 67-71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมการบริโภคตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนมีคะแนน ค่านิยมการบริโภคตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สมควร สถิต โภศล (2551 : 104-114) ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทดลองการใช้หลักสูตร และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านโป่งหว้า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า หลังจากการเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ นันทนา ชูติแพทย์วิภา (2545 : 104-109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาวดี เสรีศตกุล (2547 : 98-149) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ศึกษาระดับความสามารถในการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการ และศึกษาความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่นำมาบูรณาการส่วนใหญ่อยู่ระดับ “ดี” และความคิดเห็นของนักเรียนต่อวิธีการสอน แบบบูรณาการแบบสอดแทรกโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” จูไรลักษณ์ ไชยวงศ์วัฒน์ (2546 : 85) ได้ทำการวิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการสอนแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ธิดาเทพ ลายันต์ (2546 : 88 – 89) ได้ทำการพัฒนาการเรียนการสอน รายวิชาท้องถิ่นของเรา 1 (ส 071) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และอรุณ บุตร โคตร (2552 : 117-120) ได้พัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ไม้กับปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ สอนแบบบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการควรเป็น สาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสนใจ เป็นเรื่องใกล้ตัว ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้

1.2 เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแต่ละครั้ง ควรจัดเวลาให้ ต่อเนื่องเป็นครั้งละ 3 ชั่วโมง ผู้เรียนจึงจะสามารถทำกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ต่อเนื่องและบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ผู้สอนควรจัดหา จัดทำ และเตรียมให้เพียงพอ สื่อและ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทบุคคล ผู้สอนควรมีการนัดหมายล่วงหน้ากับบุคคลให้ชัดเจนใน

เรื่องเวลาและสาระที่ต้องการเรียนรู้ และบุคคลนั้นควรมีการเตรียมข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ของผู้เรียนให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์การเรียนรู้

1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม ผู้สอนต้องคอยดูแล ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยคณะผู้เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนในทุก ๆ กลุ่มการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยครูผู้สอนคนเดียวช่วยลดความซ้ำซ้อนในด้านเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการประเมินระหว่างเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ และการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ร่วมกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยดำเนินการวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ การจัดการเรียน โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความคงทนในการเรียนรู้ อันมีผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ